

Державні екозакупівлі: приклади, критерії, сертифікація та маркування

Світлана Берзіна, національний координатор проекту «Впровадження сталих державних закупівель в Україні» (програма ЄС — EaP GREEN)

Головне в публікації:

- 1** Що таке «зелені держзакупівлі» та чому варто впроваджувати подібну систему?
- 2** Мальтійський приклад «зелених закупівель»
- 3** Найбільш поширені системи екологічної сертифікації та маркування
- 4** Україна і екозакупівлі

З моменту підписання Угоди про Асоціацію Україна — ЄС українське законодавство стрімко змінюється. Суттєвих вдосконалень зазнала система державних (публічних) закупівель, реформування якої буде продовжуватися до 2020 року згідно зі Стратегією (дорожньою картою), затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 175-р.

І йдеться тут не лише про прозорість, а й про екологічність. Ще з 2004 року акти права ЄС, які регулювали державні закупівлі, рекомендували застосовувати екологічні критерії до предмету закупівель та тим самим:

- посилювати вимоги державних норм до показників безпеки та експлуатаційних характеристик;
- надавати перевагу продукції з поліпшеними характеристиками відносно впливів на здоров'я людини і довкілля, сприяти досягненню високих екологічних і соціальних стандартів якості життя;
- стимулювати модернізацію виробництва, оцінювати повну вартість предмета закупівлі, враховуючи його екологічні інновації та залучення інвестицій в озеленення економіки.

Для встановлення екологічних критеріїв технічної специфікації документації конкурсних торгів (критеріїв відбору) Єврокомісія радила застосовувати вимоги нормативно-правових актів, добровільних екологічних стандартів та критерії програм екологічного маркування. Такі критерії мали сприяти вибору більш безпечної продукції та забезпечити заходи із захисту довкілля відносно предмета закупівель, враховуючи його впливи протягом життєвого циклу.

Згідно зі статтею 152 Угоди про Асоціацію Україна – ЄС Україна до 2019 року зобов'язана впровадити в систему закупівель на законодавчому рівні вимоги, що забезпечать більшу інтеграцію екологічних і соціальних критеріїв на основі відповідних стандартів до виконавців контрактів або до закуповуваних для державних потреб товарів, послуг чи робіт, у тому числі вищезазначених статей Директиви 2014/24/ЄС

ДОВІДКА! Такий підхід з часом отримав назву «**зелені закупівлі**» й почав застосовуватися практично в усіх державах — членах ЄС. «Зелені закупівлі» набули поширення і за межами ЄС: в країнах Азійсько-Тихоокеанського регіону, США, Канаді, Австралії, Новій Зеландії.

Переваги екозакупівель очевидні — замовляються більш безпечні та якісні товари, послуги чи роботи за чітко встановленими критеріями, що забезпечує ефективність та прозорість закупівлі.

Підхід оцінювання вартості життєвого циклу, на відміну від критерію «ціна» на момент придбання, дозволяє врахувати всі витрати, пов'язані з придбанням, експлуатацією та утилізацією, що надає можливість об'єктивно оцінити та обрати найбільш вигідну пропозицію.

Такі закупівлі також стимулюють модернізацію економіки, залучення зелених інвестицій, розвиток інновацій та ринку продукції з поліпшеними екологічними характеристиками.

Приклад

ЗЕЛЕНА ШКОЛА в місті Пемброук (Мальта)

Історія:

Будівництво школи на північному узбережжі Мальти тривало з березня 2008 року до вересня 2009 року. Її збудували на місці колишніх військових казарм.

- Площа — 9000 м².
- Бюджет — 4,6 мільйонів євро.
- Після відкриття заклад прийняв 266 учнів.

Завдання проекту:

Генеральний замовник — орган державного управління, який відповідає за діяльність шкіл (The Foundation for Tomorrow's Schools, FTS). Початкова школа в Пемброук на той час мала стати першим навчальним закладом Мальти, що мав споживати виключно енергію сонця та вітру.

Критерії оцінки:

Кваліфікаційні вимоги до виконавця

Претенденти мали підтвердити свою кваліфікацію та досвід виконання аналогічних робіт, власний експертний потенціал або забезпечити співпрацю з експертами в межах реалізації цього проекту.

Збереження біорізноманіття

Вимоги щодо ефективного захисту біорізноманіття на території будівельного майданчика та поряд із ним, зокрема під час виконання робіт, пов'язаних із знесенням старих будівель.

Енергоефективність та збереження ресурсів:

- досягнення забезпечення функціонування за рахунок виробництва власної електроенергії з відновлюваних джерел;
- впровадження технологічних рішень, спрямованих на забезпечення ефективного використання електроенергії та води;
- впровадження електронної системи управління освітлення приміщень.

Додаткові бали нараховувались учаснику торгів за пропозиції споживання енергії на потреби обігріву й охолодження приміщення, підігріву води, вентиляцію, менші за показниками, зазначеними у технічних специфікаціях.

Будівництво

Вимога забезпечити управління екологічними аспектами, що пов'язані з будівництвом (будмайданчиком) згідно з вимогами чинного законодавства.

Додаткові бали нараховувались учаснику торгів за наявність впровадженої системи управління згідно з ISO 14001 та використання будівельних та лакофарбових матеріалів, що відповідали екологічним критеріям європейської програми екологічного маркування (Ecolabel EU).

Ecolabel EU — I тип екологічного маркування, принципи та методи застосування якого встановлені міжнародним стандартом ISO 14024.

Результат:

За рівнем енергоспоживання будівля школи має найнижчі показники у Європі. Надлишки енергії, генерованої відновлюваними джерелами, передаються до національної електромережі.

Використані у спорудженні школи будівельні та лакофарбові матеріали мали поліпшені екологічні характеристики, зокрема найнижчі показники вмісту летучих органічних сполук, радіонуклідів та не містили токсичних речовин.

Школу обладнали енергозберігальним устаткуванням та системою підігріву води.

Досвід:

- Досвід зведення школи дозволив мальтійському уряду мінімізувати шкідливі впливи під час реалізації наступних подібних забудов.
- Проектування та реалізація проекту забезпечили дотримання високих вимог добровільних екологічних стандартів та загальних принципів закупівель за державні кошти.
- Основна увага поліпшенню екологічних аспектів приділялася на стадії проектування об'єкта. Забезпечення можливості генерувати енергію з відновлюваних джерел, розміщення вітрового устаткування (вітрова турбіна) та устаткування для генерування сонячної енергії розглядалося за результатами проведених досліджень та техніко-економічного обґрунтування.

У 2014 році законодавство ЄС у сфері публічних закупівель зазнало чергових реформ¹, внаслідок чого застосування екологічних критеріїв як критеріїв відбору та оцінка повної вартості пропозиції з врахуванням витрат на експлуатацію (користування) та утилізацію стало обов'язковою вимогою. Встановлюючи екологічні критерії, замовник повинен керуватися, зокрема:

**ст. 74 і 77
Директиви
2014/24/ЄС**

- стандартами підтвердження якості продукції та міжнародними стандартами екологічного маркування (ст. 74 і 77 Директиви 2014/24/ЄС);
- вимогами і методами визначення вартості закуплених товарів, робіт і послуг у розрахунку їх повного життєвого циклу і додаткових витрат на екологічні, соціальні та технологічні наслідки їх використання (експлуатації) (ст. 31, 68, 78–82 Директиви 2014/24/ЄС).

**ст. 31, 68, 78–82
Директиви
2014/24/ЄС**

Реформи українського законодавства в сфері державних (публічних) закупівель вже частково наблизили його до законодавства ЄС, зокрема в частині, що стосується застосування екологічних критеріїв відбору предмета закупівлі.

Закон України «ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ»

Наразі застосування екологічних критеріїв відповідає вимогам Закону України «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 року № 922-VIII щодо необхідності застосування заходів із захисту довкілля (при проведенні відкритих торгів та попередньої кваліфікації). Згідно зі статтею 22 цього закону замовник має можливість застосовувати екологічні критерії у технічних специфікаціях документації конкурсних торгів як критерії відбору. Замовники можуть посилалися на нормативно-правові акти та стандарти, що встановлюють екологічні критерії до предмета закупівель, у тому числі щодо його характеристик (наприклад, енергоефективність, функціональні характеристики, біологічний розклад та інші екологічні характеристики).

Екологічні критерії систем екологічної сертифікації та маркування розглядаються як найбільш прозорі та надійні стандарти з оцінювання життєвого циклу та екологічних переваг предмета закупівель. Їх застосування як критеріїв відбору рекомендовано керівними документами для здійснення державних закупівель ЄС, Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) та міжнародним стандартом ISO 20400². Екологічний сертифікат (ліцензійна угода) та маркування підтверджують відповідність предмета закупівель вимогам таких критеріїв.

¹ У зв'язку із прийняттям 26 лютого 2014 року нової Директиви 2014/24/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС про державні закупівлі була скасована Директива 2004/18/ЄС.

² ISO 20400:2017 Sustainable procurement — Guidance (Сталі закупівлі — Настанова).

Державні екозакупівлі: приклади, критерії, сертифікація та маркування

Деталі щодо найбільш поширених систем екологічної сертифікації та маркування та український приклад застосування екологічних критеріїв відбору читайте на нашому сайті ecolog-ua.com у рубриці «Статті».

Для України основною проблемою лишається відсутність розуміння переваг, належного рівня знань і досвіду у представників замовника, які саме екологічні критерії чи стандарти можна застосовувати, не порушуючи вимог чинного законодавства, як оцінити відповідність та вигоду щодо їх застосування.

Допомогу з цих питань можуть надати експерти проекту «Впровадження сталих державних закупівель в Україні», що впроваджується в межах реалізації багатокомпонентної програми ЄС «Екологізація економік в країнах Східного партнерства» (EaP GREEN). Проект впроваджується за підтримки Єврокомісії у партнерстві з Програмою ООН з навколишнього середовища. Національна координуюча організація — Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління.

Завдяки проекту в 2017 році були вже проведені перші закупівлі із застосуванням екологічних критеріїв української програми екологічного маркування згідно з ДСТУ ISO 14024 (лакофарбові матеріали та мийні засоби). ■

Реклама

ORGANIZER

A7 CONFERENCES **rentechno**

SOLAR ENERGY PARTNER

PARTNER

 Long-term
Infrastructure
Investors
Association

OFFICIAL CARRIER

**TURKISH
AIRLINES**

INVESTMENT PARTNER

A7 CAPITAL

19
APRIL
2018

UKRAINIAN INFRASTRUCTURE FORUM '18

AMONG THE SPEAKERS

Volodymyr Omelyan
Minister of Infrastructure
of Ukraine

Eugene Ladnych
Chief Executive Officer
RENTECHNO

Pavlo Riabikin
Chief Executive Officer
Boryspil Airport

Fairmont
GRAND HOTEL KYIV
UKRAINE

REGISTER NOW:
a7conf.com/infra